

SPECII SPONTANE CU VALOARE ORNAMENTALĂ DIN FLORA OCROTITĂ ȘI RARĂ A ROMÂNIEI

ANDREEA CULEANU-DĂNESCU, SILVIA MIHĂILESCU-FIREA

L'ouvrage rappelle les tâches actuelles concernant la défense de la flore de Roumanie et présente la liste des plantes avec valeur ornementale : plantes rares de notre flore, plantes endémiques, plantes protégées par la loi et plantes proposées pour être protégées.

Natura în toată plenitudinea ei este într-o permanentă transformare, în continuă evoluție, iar problema majoră a omului modern, aflat în marea epocă a revoluției tehnico-științifice este conservarea ecosistemelor, a mediului înconjurător. Civilizația exercită o presiune crescândă asupra covorului vegetației, ajungându-se în unele locuri la dispariția iremediabilă a unor specii, iar la altele reducându-se aria lor de răspândire.

După cel de al II-lea război mondial s-a constatat că resursele naturale sînt limitate. Astfel a apărut ideea utilizării lor mai chibzuit.

Preocupări pentru conservarea florei și vegetației animă azi cercuri largi de specialiști din lumea întreagă, dar mai ales pe continentul european.

Printre activitățile importante întreprinse în legătură cu ocrotirea mediului înconjurător, se remarcă trei conferințe europene (Viena 1973, Bruxelles 1976, Berna 1979), care au stimulat noi demersuri pentru salvagardarea fitogenofondului european. La fel de important și demn de remarcat este și acordul stabilit la 3 Martie 1973 la Washington, în privința interzicerii comercializării pe scară internațională a plantelor și animalelor sălbatice amenințate cu dispariția, ratificat și de unele state europene (Cipru, Danemarca, Franța, R.D.G., Norvegia, Monaco, Suedia, U.R.S.S) pînă în anul 1979.

Uniunea Internațională pentru conservarea naturii (UICN) a înființat dintr-o necesitate stringentă, un comitet special însărcinat cu protecția plantelor amenințate (CPM), care își are sediul la „Royal Botanic Gardens“ — Kew din Marea Britanie și coordonează acțiunile pentru salvarea efectivului vegetal al plantei noastre. Astfel în 1970 S. M. Walters a luat inițiativa de a strînge date despre plantele Țare, endemice din Europa.

E necesar ca în fiecare țară să se alcătuiască o lucrare la zi, care să includă pe lîngă raritățile naționale și toate celelalte specii amenințate la nivel european. Comitetul pentru protecția plantelor ornamentale (CMP) analizînd situația actuală a florei Europei prin întocmirea unei „Liste roșii a plantelor endemice, rare și amenințate“ (1977), a constatat o stare îngrijorătoare deoarece după o statistică recentă, fiecare a cincea specie vegetală a continentului este amenințată cu dispariția (S. M. Walters, 1978).

Pe de altă parte acest comitet subliniază faptul că numai conservarea florei autohtone naționale, a fiecărei țări europene, va putea asigura în ultimă instanță supraviețuirea florei continentului, acordându-se prioritate atât ocrotirii relictelor și endemitelor, a taxonilor rari, cât și a tuturor speciilor de plante amenințate cu dispariția pe diverse planuri locale, concrete.

România se numără printre primele țări europene care au pășit energie și științific pe făgașul ocrotirii florei, a conservării patrimoniului genetic; încă din 1924 profesorul Alex. Borza, a formulat un program judicios pentru conservarea comorilor naturale-științifice care erau amenințate să dispară.

În țara noastră vechile tradiții de conservare a naturii sînt reflectate și în grija păstrării nealterate a patrimoniului forestier, și în crearea de noi rezervații care să cuprindă o multitudine de aspecte legate de ecosistemele naturale (multifuncționale) plurifuncționale.

Ocrotirea prin reducerea factorilor poluanți și crearea de rezervații naturale cît mai întinse, vor permite refacerea, în unele cazuri, a echilibrului biologic, sau menținerea cadrului natural existent.

Principalele pericole care amenință flora și vegetația autohtonă sînt pășunatul excesiv și intensiv, aratul stepelor din cimpii, reducerea îngrijorătoare a ținuturilor păduroase din etajul colinar, turismul neinstruit (prin culegerea florilor rare de munte), apoi recoltarea irațională a plantelor medicinale, comercializarea rarităților vegetale, amenajările de drumuri montane și hidroenergetice etc. La aceasta, momentan mai putem adăuga desecarea și asanarea pe scară largă a terenurilor mlăștinoase, spre a le folosi în agricultură, substituirea pădurilor naturale autohtone prin esențe rapid crescătoare sau înrășinarea etajelor inferioare, urbanizarea și poluarea industrială.

Preocupările actuale din domeniul ocrotirii florei românești continuă rodnicile tradiții, moștenirea bogată și științific bine orientată din trecut adoptîndu-se în același timp puncte noi de vedere, cu noi rezoluții practice. Astfel, se preconizează ca plantele amenințate cu dispariția să fie conservate în mediul lor fitocenotic natural, în rezervații botanice corespunzătoare, cu un biotop natural, nealterat.

Numeroase rezervații botanice, cuprinzînd stațiuni unice de creștere ale unor plante rare din flora țării, ar putea ține astfel locul unei liste de rarități floristice (N. Boșcaiu 1979).

În prezent, un obiectiv important în conservarea florei se desfășoară la noi în țară la inițiativa și sub coordonarea Comisiei Monumentelor Naturii a Academiei R.S.R., cercetări ample care urmăresc cunoașterea statutului ecologic actual al endemitelor, relictelor și speciilor rare și ocrotite din flora României, în vederea conservării lor eficiente. Rezultatele acestor cercetări servesc la constituirea unor rezervații botanice, la adoptarea unor măsuri practice în ocrotirea neîntîrziată a speciilor cu un statut ecologic, critic, în cadrul unor rezervații adecvate, cu ecosisteme naturale, stabile, care și-au păstrat echilibrul biologic. O premiză fundamentală a acestor cercetări constituie îngrijorarea că nici o plantă nu mai poate fi conservată în afara ecosistemelor lor naturale. În acest sens a fost deja întocmită o listă provizorie cuprinzînd peste 600 specii care formează obiectul cercetărilor în curs, în vederea conservării lor eficiente. (Șt. Peterfi și colaboratorii, 1977). Rezultatele acestor cercetări vor servi totodată la elaborarea „Cărții roșii“, a plantelor endemice rare și amenințate din flora autohtonă, care va fi editată sub forma unui atlas corologic.

Așezarea țării noastre și condițiile pedoclimatice variate au permis conservarea a numeroase specii endemice, iar grădinile botanice s-au preocupat

și se preocupă și ele de conservarea unor specii rare și protejate din flora României, îmbogățind și colecțiile existente. Ele servesc atât ca material de cercetare cât și pentru schimbul intern și internațional, având în același timp și un rol educativ pentru vizitatorii care învață să cunoască și să protejeze comorile floristice ale patriei.

Vom prezenta mai jos lista principalelor specii ocrotite prin lege, a speciilor ce se preconizează a fi ocrotite în viitor, a unor specii endemice și a altor specii ornamentale rare din flora țării noastre, cultivate în Grădina Botanică din București.

Plante ocrotite prin lege. *Angelica arhangolica* L., *Convolvulus persicus* L., *Cypripedium calceolus* L., *Daphne blagayana* Frey., *Drosera anglica* Huds., *Fritillaria meleagris* L., *Gentiana lutea* L., *Larix decidua* Mill., *Leontopodium alpinum* Cass., *Nigritella nigra* (L.) Rehb., *Nigritella rubra* (Wettst.) K. Richt., *Nymphaea lotus* L. var. *termalis* (DC) Tuzs., *Paenia peregrina* Mill. var. *romanica* Brandza, *Pinus cembra* L., *Ruscus aculeatus* L., *Taxus baccata* L., *Trollius europaeus* L.

Plante propuse pentru ocrotire. *Asphodeline lutea* (L.) Rehb., *Convallaria majalis* L., *Corylus colurna* L., *Crocus moesiacus* Ker-Gawl., *Daphne cneorum* L., *D. laureola* L., *Dianthus spiculifolius* Schur., *Fritillaria montana* Hoppe., *Hepatica transsilvanica* Fuss., *Gentiana punctata* L., *Jasminum fruticans* L., *Lilium martagon* L., *Merendera sobolifera* C. A. Mey., *Narcissus angustifolius* Curt. f. *stellaris* Haw., *Nymphaea alba* L., *N. candida* J. Presl., *Paenonia tenuifolia* L., *P. officinalis* L. var. *banatica* (Roch) Graebn., *Paliurus spina-christi* Mill., *Papaver pyrenaicum* (L.) A. Kern, ssp. *corona sancti-stephani* (Zap.) Borza, *Periploca graeca* L., *Pinus Mugo Turra*, *P. pallasiana* Auct. (*P. nigra* Arn. var. *banatica* Endl.), *Polyschemone nivalis* Sch. Nym. et Ky., *Rhododendron kotschyi* Simk., *Ruscus hypoglossum* L., *Syringa josikaea* Jacq.

Plante endemice cu valoare ornamentală existente în Grădina Botanică — București. *Alyssum borzaeanum* Nyár., *Aquilegia transsilvanica* Schur., *Campanula romanica* Savul., *Cephalaria radiata* Gris., *Cerastium transsilvanicum* Schur., *Eryssimum wittmanii* Zaw., *Gypsophila petraea* (Baumg.) Rehb., *Hieracium pojoritense* Wol., *Iris brandzae* Prod., *I. hungarica* W. et K. ssp. *dacica* (Beldie) Prod. et Nyár., *Melandrium zawadskii* (Herb.) A. Br., *Prangos carinata* Gris., *Salvia transsilvanica* Schur., *Tulipa hungarica* Borb., *Viola jooi* Janka

Plante rare din flora țării noastre cu valoare ornamentală cultivate în Grădina Botanică. *Acanthus longifolius* Host., *Asparagus pseudoscaberr* Grec., *Campanula carpatica* Jacq., *Centaurea saloniata* Vis., *Crocus chrysanthus* Herb., *C. pallasii* M. B., *Dianthus kitaibelii* Jka., *D. nardiformis* Jka., *Dianthus tenuifolius* Schur., *Doronicum caucasicum* M. B., *Galanthus graecus* Orph., *Galanthus plicatus* M. B., *Iris pumila* L., *Merendera sobolifera* C. A. Mey., *Narcissus angustifolius* Curt. f. *stellaris* Haw., *Narcissus intermedius* Loisel., *Ornithogalum amphibolum* Zahar., *Sternbergia lutea* Ker-Gawl.

B I B L I O G R A F I E

1. BOȘCAIU N., 1979 — *Integrarea fitocenotică și constituirea rezervațiilor botanice*, Ocr. Nat. 2. Ed. Acad.
2. MIHĂILESCU-FIREA SILVIA, CUIEANU-DĂNESCU ANDREEA, 1982 — *Rolul grădinilor botanice în conservarea de specii rare*, Culeg. St. Art. Biol., 2. Grădina Botanică Iași

3. MIHĂILESCU-FIREA SILVIA, 1979 — *Plante rare din flora R.S.R., cultivate in Grădina Botanică din București*. Culeg. St. Art. Biol. 1 Grădina Botanică Iași
4. PETERFI ST., N. TONIUC, N. BOȘCAIU, 1978 — *Cinci decenii de activitate pentru ocrotirea naturii*. Ocr. Nat. 1. Ed. Acad.
5. POP E., SĂLĂGEANU N., 1965 — *Monumente ale Naturii din România*. Ed. Meridiane, București
6. SEGHEDEIN T.G., 1983 — *Rezervațiile naturale din Bucovina*. Ed. Sport Turism, București
7. * * * — *Flora R.S.R. 1952—1976, vol. I—XIII* București. Ed. Acad.
8. * * * — *Ocrotirea naturii și a mediului înconjurător*. Ed. Acad. t. 24, nr. 2/1980 ; t. 25, nr. 2/1981